

базується на принципах роботи соціальних технологів або соціальних технологій; імперативна форма, яка виникає при розподілі інноваційної гри на метод і форму реалізації; матрична, модельна форма, які дозволяють поєднати правила інноваційного методу й базових технологій дослідження та практичного спрямування на вирішення соціальної проблеми, коригування соціальної ситуації [3; 4].

4. Вихід із кризових ситуацій в життєдіяльності дітей та молоді реалізуються соціальними службами для молоді способами, які в рамках інноваційної методології орієнтуються на знаходження засобів пошуку і реалізації принципово нових соціальних місцевих технологій. Крім цього, соціальні інновації дозволяють соціальним службам для молоді вирішувати наступні завдання: а) забезпечити розвиток соціальних служб для молоді в умовах внутрішньої ресурсної обмеженості і спільної зовнішньої конкуренції; б) розробити та послідовно реалізовувати програми надання легкодоступних, безкоштовних, професійних соціальних послуг за місцем проживання, у відкритому середовищі для дітей, молоді, їх батьків та за їх участю; в) систематично реалізовувати завдання розвитку базової та творчого рівнів соціальних працівників служб для молоді в умовах конкретних соціальних проблем території, району міста; г) удосконалювати вміння менеджерського ризику і здатності нівелювати вплив ризикованих ситуацій на розвиток ресурсів соціальної роботи з дітьми та молоддю.

1. Інновації у соціальних службах.: Навч.-метод, посіб. – К.: Пульсари. – 167 с.

2. Зверева І. Проєкт “Соціальне образование в Україні”: перспективи розвитку соціальної роботи и соціальної педагогіки // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №8. – С. 20–23.

3. Тюптя Л.Т. Проєктування в соціальній роботі // Наукові записки Національного університету “Києво-Могилянська академія”. – Вип.: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – Т. 47. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2005. – С. 84–87.5(42).

4. Шуст Н.Б. Соціальна технологія дослідження креативного потенціалу молоді // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики / Міжвузівський збірник наукових праць. Київ–Запоріжжя–Одеса, 2000. – Вип. 5. – С. 415-424.

НАПРЯМ, ФОРМИ І МЕТОДИ ТРУДОВОЇ МОБІЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

ТВЕРДИЙ Ю.

Copyright © 2013

Актуальність теми. Становлення ринкової економіки супроводжується змінами на ринку праці, а саме появою конкурентних форм боротьби, інноваційних технологій, збільшення кількості пропозицій та зменшення попиту на традиційні види професій. За таких умов особливого значення набувають проблеми дослідження напрямів, форм та методів трудової мобільності, які взмозі оптимізувати соціальний захисту населення, активізувати механізми соціальної політики щодо розуміння процесів, які відбуваються на ринку праці.

Структурні зрушення, які відбулись призводять до суттєвих негативних змін на ринку праці. Зокрема до достатньо значних обсягів рівня безробіття економічно активного населення. При цьому розвиток підприємництва, малого і середнього бізнесу та інші ринкові перетворення не можуть на належному рівні вирішити проблеми забезпечення ефективної зайнятості населення, створення нових робочих місць, підвищення якості життя населення. Одним із негативних наслідків цих процесів є формування значного рівня вимушеної неповної зайнятості, що перетворилося на характерну тенденцію сучасного ринку праці.

Аналіз кон'юнктури ринку праці свідчить про соціальну незахищеність окремих категорій населення і осіб з обмеженою конкурентоспроможністю (молодь, жінки), для яких все ще характерні значні обсяги, рівень та тривалість безробіття. Саме тому актуальною є розробка і вдосконалення механізмів державного регулювання обсягів незайнятого населення та підвищення рівня використання робочої сили з урахуванням особливостей її розподілу на сучасному кон'юнктурному ринку праці.

Об'єкт дослідження – трудова мобільність як соціальне явище, яке відображає вертикальне та горизонтальне переміщення економічно-активного зайнятого населення.

Предмет дослідження – напрями, форми і методи трудової мобільності населення України.

Мета дослідження. Виявити особливості трудової мобільності населення України, визначити способи ефективного управління нею через механізми соціальної політики, мережу центрів зайнятості.

Проблема ефективної трудової зайнятості та мобільності населення досліджується науковцями у трьох напрямках. Перший пов'язаний із визначенням економічних аспектів проблематики. Питаннями зайнятості і безробіття присвячені праці таких вчених: А. Маршала, А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, Т. Мальтуса, Ф. Мене та ін., вони визначають, що у кожний період розвитку економіки актуальними є різні причини виникнення безробіття, вони обумовлюються типом соціально-економічної формації, а відтак щоразу вимагають нових способів вирішення даної проблеми. На сьогодні економісти школи “неокласичного синтезу” (П. Самуельсон, Г. Менк'ю, К. Л. Макконелл, С.Л. Брю та ін.) вважають за необхідне одночасне і взаємозалежне використання ринкового та державного регулювання, основними причинами безробіття вважають: наявність закону про

мінімальну заробітну плату, існування страхування з приводу безробіття, високий рівень заробітної плати. На їхню думку негативні тенденції у аспекті зайнятості населення є результатом приватизації, структурних перетворень і скорочення працівників державних підприємств.

Другий напрямок представлений дослідженнями соціологів. Вперше проблеми трудової мобільності системно досліджував П. Сорокін, він визначив особливості та передумови економічної, професійної мобільності населення, виявив флуктації показників приросту добробуту населення, інтелектуальної та фізичної праці, професійної стратифікації. Сьогодні проблеми ефективної зайнятості населення досліджуються в межах соціології праці. Науковці (Аітов Н. А., Вечкано Г. С, Лукашевич М. П., Заславска Т. І.) пов'язують дане явище із розвитком науково-технічного прогресу. Вони вважають, що запровадження інноваційних технологій у галузі народного господарства, зміна форм власності, тенденцій світового ринку спричинили сутнісну мобільність у аспекті зайнятості населення, формування ринку праці.

Третій напрямок досліджень присвячений виявленню психологічних аспектів безробіття та зайнятості населення. Так Б.Ф. Ломов зазначає, що при дослідженні діяльності людини провідну роль відіграє питання мотивації. Саме в мотивах і меті найбільш чітко проявляється системний характер психічного відображення реальної дійсності. Проблеми активації безробітних до пошуку роботи вивчали: В.М. Данюк, П.В. Журавльов, А.М. Колот, В.П. Нестерчук, В.М. Петюх, В.О. Покришук, Т.В. Перегудова, М.В. Семикіна та ін. Вони переважно визначали мотиви і стимули активності трудового потенціалу, визначали рекомендації щодо підвищення мотивації та пошуку роботи, започаткування власної справи.

ОСОБИСТІСНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

ТЕСЛЮК І.

Copyright © 2013

Проблема розвитку і формування відповідальності як необхідної особистісної якості професійної діяльності на даний час є актуальною, а особливо професій типу “людина – людина”.

У концепції психологічної відповідальності К.К. Муздибаєва [1] відповідальність трактується як психологічна якість, що характеризує соціальну типовість особистості, котра формується у процесі її соціалізації. Даючи змістову характеристику поняттю “відповідальність”, він висвітлив головні ознаки, явища, яке описується цим поняттям, а саме пунктуальність, точність, готовність відповідати за наслідки своїх дій, чесність, справедливість, наполегливість. Відповідальна особистість є витриманою, комунікабельною, спокійною, лояльною до групових стандартів і добросовісна у виконанні своїх обов'язків.

Німецько-американський філософ Ганс Йонас обґрунтовує відповідальність як категорію, що спрямована у майбутнє та є найвищою моральною цінністю людини і тому має стати для неї як особистості основним важелем життєдіяльності [2, с. 141-145].

К.О. Абульханова-Славська визначає відповідальність як самостійне, добросовісне здійснення обов'язковості у межах і формах, які визначає сама особистість. На її думку, “критерієм повноти прийняття особистістю відповідальності є узгодження з бажанням і потребами особистості, а відтак і з ініціативою у здійсненні справи” [3, с. 113]. Психолог аналізує важливий чинник відповідальності – впевненість у своїх силах, турботу за справи, що виконуються. Звідси визначна роль відповідальності як стійкої якості особистості, котра дозволяє їй легко справитися з вимогами суспільства, узгоджувати останні із власними бажаннями, не потребує примусового контролю, перевірок. Отож відповідальність виникає там, де суспільство довіряє особистості, а там де немає такої довіри, відповідальним спрямуванням характеризуються лише окремі види діяльності [3].

Розвиток особистісної відповідальності як професійно важливої якості соціального працівника зумовлений особливими вимогами, що ставить до фахівця його специфічна професійна діяльність. У зв'язку із цим спостерігається зростання інтересу не лише до вивчення проблем розвитку і формування соціальної роботи, а й аналізу того, якими професійно важливими рисами повинна володіти особистість фахівця соціально-економічних професій. Тому що надання соціальної допомоги іншій людині вимагає від виконавця не лише володіння психологічними, правовими, соціологічними і педагогічними знаннями і техніками, а й особливого психологічного наповнення структури особистості, де провідне місце належить таким якостям, як гуманістична спрямованість, здатність до емпатії, само рефлексивність, загострене відчуття справедливості, власна гідність і повага до гідності іншої людини, терпимість, увічливість, порядність, готовність зрозуміти клієнта і прийти йому на допомогу, уважність, старанність, щирість, комунікабельність, соціальна адаптованість, але перш за все, особистісна відповідальність, що виявляється через адекватне, сумлінне ставлення до клієнта, до справи і до себе та передбачає готовність до певної психологічної самопожертви і безперервного індивідуального саморозвитку [див. 4; 5].

Підготовка майбутніх соціальних працівників на сучасному етапі набуває все більших масштабів, але не завжди супроводжується контролем розвитку професійно-особистісної відповідальності, глибоким і всебічним аналізом ціннісно-орієнтаційної, смислотворчої сфери їхньої особистості [6]. У соціогуманітарній науці малочисленними